

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 2 februari 2018

101/2018

Lag om ändring av tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i tvångsmedelslagen (806/2011) rubriken för 2 kap., rubriken för 3 kap. 18 §, 3 kap. 18 § 1 mom. samt 19 § 1 mom., 5 kap. 4 § 3 mom., 5 och 6 §, 8 § 1 mom., 9 § 3 mom. och 11 §, 9 kap. 4 § 3 mom. samt 11 kap. 4 § och *fogas* till 2 kap. nya 12 a–12 j §, till 5 kap. nya 1 a och 2 a § och till 5 kap. 4 § ett nytt 4 mom. som följer:

2 kap.

Gripande, anhållande, häktning och häktningsarrest

12 a §

Häktningsarrest

I stället för häktning och hållande i häkte kan det bestämmas att den dömda i de situationer som avses i 12 § 1 mom. 2 och 3 punkten ska åläggas häktningsarrest, om ett reseförbud enligt 5 kap. 1 § är ett otillräckligt tvångsmedel. En svarande som är på fri fot får åläggas häktningsarrest endast på yrkande av åklagaren eller den målsägande som yrkat på straff för svaranden. Domstolen får självant förordna att en häktad eller den som begärts häktad ska åläggas häktningsarrest i stället för att häktas.

Förutsättningarna för att ålägga häktningsarrest är att

- 1) den dömda samtycker till att häktningsarrest verkställs och förbinder sig att fullgöra de skyldigheter som åläggs honom eller henne i avgörandet om häktningsarrest,
- 2) det med hänsyn till den dömdes personliga förhållanden och andra omständigheter kan anses sannolikt att den dömda fullgör de skyldigheter som ålagts honom eller henne.

När domstolen överväger ett åläggande av häktningsarrest ska den beakta vad som i samband med behandlingen av ärendet har lagts fram i utredning om

- 1) den dömdes personliga förhållanden och andra motsvarande omständigheter,
- 2) hur lämplig den dömdes bostad eller någon annan plats lämpad för boende är för verkställande av häktningsarrest,
- 3) den dömdes behov av att röra sig utanför bostaden eller någon annan för boende lämpad plats.

Häktningsarrest verkställs i den dömdes bostad eller på någon annan för boende lämpad plats genom övervakning på det sätt som avses i 12 d §.

Bestämmelser om häktningsarrest vid fullföljdsdomstol och om sökande av ändring i beslut om häktningsarrest finns i 3 kap. 18 och 19 §.

12 b §

Innehållet i häktningsarrest

Den som ålagts häktningsarrest ska stanna i sin bostad eller på någon annan för boende lämpad plats minst 12 och högst 22 timmar per dygn. Skyldigheten att stanna i bostaden ska i regel förläggas till en tid som infaller mellan klockan 21 och 6. Den som ålagts häktningsarrest förpliktas dessutom att underkasta sig i 12 d § avsedd teknisk övervakning.

Av orsaker som gäller arbete eller studier som den som ålagts häktningsarrest utför eller av någon annan med dessa jämförbar nödvändig orsak kan antalet timmar som ska tillbringas i bostaden och tidpunkten för fullgörandet av skyldigheten bestämmas vara något annat än vad som anges i 1 mom.

Den som ålagts häktningsarrest kan dessutom i beslutet om häktningsarrest förpliktas att

- 1) inte lämna den ort eller det område som anges i avgörandet,
- 2) inte vistas eller röra sig på ett visst område som anges i avgörandet,
- 3) under vissa tider vara anträffbar på sin arbets- eller studieplats,
- 4) på bestämda tider stå i kontakt med Brottspåföljdsmyndigheten,
- 5) vistas på en inrättning eller ett sjukhus där han eller hon är intagen eller tas in,
- 6) inte kontakta ett vittne, en målsägande, en sakkunnig eller en medgärningsman,
- 7) överlämna sitt pass och sitt såsom resedokument giltiga identitetskort till Brottspåföljdsmyndigheten.

12 c §

Avgörande om häktningsarrest

Av ett avgörande om häktningsarrest ska följande framgå:

- 1) hur många timmar skyldigheten att stanna i bostaden omfattar och de tider som skyldigheten förläggs till samt det tekniska övervakningssättet,
- 2) övriga skyldigheter som den som ålagts häktningsarrest ska fullgöra,
- 3) påföljderna för överträdelse av de skyldigheter som gäller häktningsarresten.

Om den som ålagts häktningsarrest är häktad, ska det fängelse där den som ålagts häktningsarrest är placerad underrättas om avgörandet. Om den som ålagts häktningsarrest är på fri fot, ska domstolen ålägga honom eller henne att inom sju dygn från den dag då avgörandet meddelades kontakta Brottspåföljdsmyndigheten för verkställande av häktningsarresten. Om den som ålagts häktningsarrest är på fri fot och han eller hon inte är närvarande när avgörandet om häktningsarrest meddelas, ska avgörandet om häktningsarrest och uppmaningen i anslutning till den att inom sju dygn kontakta Brottspåföljdsmyndigheten delges med iakttagande av bevisliga delgivningssätt enligt 11 kap. i rättegångsbalken. Om den som ålagts häktningsarrest inte följer uppmaningen, får polisen gripa honom eller henne för att förpassa honom eller henne till fängelse.

Ett avgörande om häktningsarrest för en dömd ska gälla tills verkställigheten av straffet inleds eller tills en högre domstol beslutar något annat.

12 d §

Teknisk övervakning

Övervakning av att den som ålagts häktningsarrest fullgör sina skyldigheter sker med hjälp av tekniska anordningar som ges till honom eller henne eller fästs på honom eller henne vid handleden, vristen eller midjan, eller med hjälp av en kombination av sådana anordningar. Anordningarna får inte möjliggöra teknisk avlyssning enligt 10 kap. 16 § eller optisk observation enligt 10 kap. 19 § av utrymmen som används för boende av permanent natur.

Onödig uppmärksamhet ska undvikas i samband med övervakningen. Den tekniska övervakningen ska genomföras så att den inte ingriper i någons rättigheter i större omfattning eller orsakar större olägenhet än vad som är nödvändigt för att genomföra den.

För den tekniska övervakningen av häktningsarresten svarar Brottspåföljdsmyndigheten. Den centrala övervakningen av häktningsarresten ordnas på riksplanet eller på regionplanet av Brottspåföljdsmyndigheten med iakttagande av 57 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015).

12 e §

Förbud att utfärda pass

Pass och som resedokument giltigt identitetskort får inte utfärdas till den som ålagts häktningsarrest, om utfärdandet äventyrar syftet med häktningsarresten.

12 f §

Myndighet med ansvar för verkställigheten av häktningsarrest

För övervakningen och verkställigheten av häktningsarrest svarar Brottspåföljdsmyndigheten.

12 g §

Allmänna skyldigheter för den som ålagts häktningsarrest

Den som ålagts häktningsarrest ska

- 1) iaktta de skyldigheter som anges i domstolens avgörande om häktningsarrest,
- 2) hantera de övervakningsanordningar som avses i 12 d § 1 mom. omsorgsfullt och följa anvisningarna om hur de ska användas,
- 3) stå i kontakt med Brottspåföljdsmyndigheten på det sätt som myndigheten bestämmer.

Kontakten med Brottspåföljdsmyndigheten kan omfatta övervakarmöten, övervakningsbesök, kontakt per telefon och annan motsvarande kontakt.

12 h §

Tillstånd till undantag och ändring av innehållet i en häktningsarrest

Fängelsedirektören, direktören för byrån för samhällspåföljder eller den tjänsteman som enligt arbetsordningen är ställföreträdare för dem får av grundad anledning i enskilda fall bevilja tillstånd till smärre undantag från en skyldighet som anges i ett avgörande om häktningsarrest. Den som ålagts häktningsarrest får föra ett ärende som gäller vägran av tillstånd till undantag till den domstol som är behörig att behandla åtal i saken.

Den som ålagts häktningsarrest får utan förhandstillstånd avvika från en skyldighet som gäller häktningsarresten, om det i ett enskilt fall är nödvändigt på grund av att den som ålagts häktningsarrest insjuknat eller på grund av någon annan oförutsedd eller tvingande omständighet. I ett sådant fall ska den som ålagts häktningsarrest utan dröjsmål göra en anmälan om saken till Brottspåföljdsmyndigheten.

Innehållet i en häktningsarrest får ändras på grund av ändrade omständigheter eller om det finns viktiga skäl.

Överträdelse av skyldigheter

Om Brottspåföljdsmyndigheten utifrån sin utredning konstaterar att den som ålagts häktningsarrest lindrigt men utan i 12 h § 2 mom. avsett skäl har brutit mot de skyldigheter som han eller hon blivit ålagd att fullgöra, ger Brottspåföljdsmyndigheten honom eller henne en skriftlig varning.

Om Brottspåföljdsmyndigheten utifrån sin utredning konstaterar att den som ålagts häktningsarrest trots en skriftlig varning eller annars grovt har brutit mot de skyldigheter han eller hon ålagts att fullgöra eller om han eller hon fortsätter sin brottsliga verksamhet, flyr eller börjar förbereda flykt, ska Brottspåföljdsmyndigheten utan dröjsmål underrätta polisen och åklagaren om saken. Den som ålagts häktningsarrest får anhållas och häktas, om han eller hon i andra fall än de som avses i 1 mom. bryter mot de skyldigheter som han eller hon ålagts att fullgöra eller fortsätter sin brottsliga verksamhet, flyr eller börjar förbereda flykt. I tiden för avtjänande av häktningsarrest inräknas inte tiden från början av det dygn då överträdelsen av skyldigheter skedde, den som ålagts häktningsarrest fortsatte sin brottsliga verksamhet eller flydde. Brottspåföljdsmyndigheten ska meddela åklagaren de uppgifter om avtjänande av häktningsarrest som behövs vid domstolsbehandlingen. Om ett ovillkorligt fängelsestraff som den som ålagts häktningsarrest dömts till redan har blivit verkställbart, får det genast verkställas.

Häktningsärenden och ärenden som gäller överträdelse av skyldigheter handläggs av tingsrätten. Tingsrätten är domför med ordföranden ensam. Ärendet får avgöras även om den som ålagts häktningsarrest är frånvarande.

Brottspåföljdsmyndigheten ska ge den som ålagts häktningsarrest tillfälle att bli hörd i samband med att den gör i 1 och 2 mom. avsedd utredning.

Handräckning

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få i polislagen (872/2011) avsedd handräckning av polisen för att utföra ett tjänsteuppdrag.

Domstolsförfarande i samband med häktningsärenden*Häktning och häktningsarrest vid fullföljdsdomstol*

Om det i ett mål som fullföljts till högre domstol yrkas att svaranden ska häktas eller åläggas häktningsarrest, ska han eller hon ges tillfälle att bemöta yrkandet, om detta inte genast avvisas eller avslås. Tillfälle att avge bemötande behöver inte ges, om svaranden inte vistas i Finland eller är på okänd ort. Om den som begärts häktad eller bli ålagd häktningsarrest har ett befullmäktigat biträde som man känner till, ska denne dock ges tillfälle att bli hörd. Underrättelsen om rätten att avge bemötande får postas under den adress som svaranden senast har uppgett.

— — — — —

Ändringssökande

Ett beslut i ett häktningsärende eller ett ärende som gäller häktningsarrest får inte överklagas genom särskilda besvär. Den häktade eller den som ålagts häktningsarrest får anföras klagan över häktningsbeslutet, beslutet om fortsatt häktning eller beslutet om häktningsarrest. En anhållningsberättigad tjänsteman får anföras klagan över det beslut genom vilket ett häktningsyrkande avslagits, det beslut genom vilket det bestämts att den häktade ska frigges eller det beslut genom vilket den häktade ålagts häktningsarrest. Den häktade får dessutom anföras klagan över tiden för väckande av åtal. Den som ålagts häktningsarrest och en anhållningsberättigad tjänsteman får anföras klagan över domstolens beslut i ett ärende enligt 2 kap. 12 h § 1 mom. som gäller tillstånd till undantag från häktningsarrest.

5 kap

Reseförbud

1 a §

Förutsättningar för förstärkt reseförbud

Om domstolen vid behandlingen av ett ärende som gäller ett häktningsyrkande eller häktning anser att ett reseförbud är ett otillräckligt tvångsmedel för att undanröja en risk som avses i 1 § 1 mom., kan domstolen bestämma att den häktade eller den som begärts häktad i stället för att häktas meddelas förstärkt reseförbud som övervakas på det sätt som avses i 2 kap. 12 d § med tekniska anordningar.

Meddelande av förstärkt reseförbud förutsätter dessutom att

- 1) det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år,
- 2) den som begärts häktad eller den häktade samtycker till att reseförbudet verkställs som förstärkt och förbinder sig att fullgöra de skyldigheter som anges i beslutet om reseförbud,
- 3) det med hänsyn till de personliga förhållanden eller andra omständigheter som gäller den som begärts häktad eller den häktade kan anses sannolikt att han eller hon fullgör de skyldigheter som ålagts honom eller henne.

När domstolen överväger meddelande av förstärkt reseförbud ska den beakta vad som i samband med ett häktningsyrkande eller en ny behandling av en häktning lagts fram i en utredning om

- 1) de personliga förhållanden och andra motsvarande omständigheter som gäller den som begärts häktad eller den häktade,
- 2) hur lämplig den bostad eller någon annan för boende lämpad plats som den som begärts häktad eller den häktade bor i är för verkställande av ett förstärkt reseförbud,
- 3) det behov som den som begärts häktad eller den häktade har att röra sig utanför bostaden eller någon annan för boende lämpad plats.

2 a §

Skyldighet att stanna i bostaden

Den som meddelats förstärkt reseförbud kan åläggas att stanna i sin bostad eller på någon annan för boende lämpad plats minst 12 och högst 22 timmar per dygn. Skyldigheten att stanna i bostaden ska i regel fullgöras mellan klockan 21 och 6.

Av orsaker som gäller arbete eller studier som den som meddelats reseförbud utför eller av någon annan med dessa jämförbar nödvändig orsak kan antalet timmar som ska till-

bringas i bostaden och tidpunkten för fullgörandet av skyldigheten bestämmas vara något annat än vad som anges i 1 mom.

4 §

Myndighet som meddelar reseförbud

— — — — —

Vid handläggningen av ett häktningssyrkande eller ett ärende som gäller fortsatt häktning ska domstolen pröva om förutsättningarna enligt 1 eller 1 a § uppfylls och om den som begärts häktad eller den häktade ska meddelas reseförbud i stället för att häktas. Då beslutar domstolen om detta reseförbud även innan åtal har väckts. Beslut om reseförbud som meddelas med anledning av en klagan över ett häktningsbeslut fattas dock av den domstol som har fattat häktningsbeslutet.

När det gäller förstärkt reseförbud är det alltid en domstol som ska fatta beslutet.

5 §

Beslut om reseförbud

Av ett beslut om reseförbud ska framgå

- 1) det brott som har föranlett reseförbudet,
- 2) grunden för förbudet,
- 3) innehållet i förbudet,
- 4) påföljderna av att förbudet överträds,
- 5) förbudets giltighetstid,
- 6) rätten att föra frågan om reseförbud ska bestå till domstol för prövning.

Av beslut om förstärkt reseförbud ska dessutom det tekniska övervakningssättet framgå. Om domstolen har ålagt en skyldighet att stanna i bostaden, ska av beslutet också framgå hur många timmar skyldigheten omfattar och de tider som skyldigheten ska förläggas till samt adressuppgifter för bostaden eller den andra plats som är lämpad för boende.

Den som meddelas reseförbud ska ges en kopia av beslutet. Om han eller hon inte är närvarande när beslutet meddelas eller om en kopia av beslutet annars inte kan ges till honom eller henne vid den tidpunkten, får kopian postas under den adress som han eller hon har uppgett.

Brottspåföljdsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om ett beslut om förstärkt reseförbud.

6 §

Tillstånd till undantag

En anhållningsberättigad tjänsteman får av grundad anledning i enskilda fall bevilja den som meddelats reseförbud tillstånd till smärre undantag från en skyldighet som anges i beslutet om reseförbud. En anhållningsberättigad tjänsteman får av grundad anledning i enskilda fall och, när det är möjligt, efter att ha hört undersökningsledaren bevilja tillstånd till smärre undantag från en skyldighet som anges i ett beslut om förstärkt reseförbud. Brottspåföljdsmyndigheten ska utan dröjsmål underrättas om ett tillstånd till undantag som gäller ett förstärkt reseförbud.

Den som meddelats reseförbud får föra ett ärende som gäller tillstånd till undantag till domstolen, om en anhållningsberättigad tjänsteman vägrar bevilja tillstånd.

101/2018

8 §

Hävning av reseförbud

Ett reseförbud ska helt eller delvis hävas genast när det inte längre finns förutsättningar för att hålla reseförbudet i kraft i oförändrad form. En anhållningsberättigad tjänsteman får besluta om hävning, även om reseförbudet har meddelats av en domstol.

— — — — —

9 §

Reseförbuds giltighetstid

— — — — —

När domstolen avgör målet får den i det fall att svaranden döms till ovillkorligt fängelsestraff meddela svaranden reseförbud enligt 1 § eller bestämma att ett sådant meddelat reseförbud ska bestå. En svarande som är på fri fot får meddelas ett sådant reseförbud endast på yrkande av åklagaren eller den målsägande som yrkat på straff för svaranden. Domstolen får självant förordna att en häktad eller den som begärts häktad ska meddelas ovan avsett reseförbud i stället för att häktas. Reseförbudet gäller då tills verkställigheten av straffet inleds eller tills en högre domstol bestämmer något annat.

11 §

Hänvisningsbestämmelser

Vid domstolsbehandling av ärenden som gäller reseförbud iakttas vad som i 3 kap. 1, 3, 5–7 och 18 § föreskrivs om framställning och behandling av häktningsyrkanden. En parts frånvaro hindrar inte att ärendet avgörs. Den som kan komma att meddelas reseförbud ska ges tillfälle att bli hörd också i de fall som avses i 4 § 1 mom. i detta kapitel.

På teknisk övervakning av ett förstärkt reseförbud och på handräckning tillämpas 2 kap. 12 d och 12 j §. På förstärkt reseförbud tillämpas bestämmelserna om reseförbud i detta kapitel, om det inte särskilt föreskrivs något annat i kapitlet.

9 kap.

Tvångsmedel i samband med särskilda undersökningsmetoder

4 §

Bestämning och registrering av DNA-profiler

— — — — —

För utförande av uppgifter som anges i 1 § 1 mom. i polislagen får DNA-profiler registreras i polisens personregister. DNA-profiler som innehåller uppgifter om den registrerades andra personliga egenskaper än kön får dock inte registreras. Bestämmelser om utplåning av DNA-profiler ur registret finns i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

101/2018

11 kap.

Särskilda bestämmelser

4 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter

Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) registrering av användning av tvångsmedel,
- 2) samarbete mellan myndigheterna i häktningsärenden,
- 3) upprättande och behandling av och innehållet i de handlingar som hänför sig till reseförbud och förstärkt reseförbud samt om underrättande om åtgärder i anknytning till förbud,
- 4) innehållet i en utredning enligt 2 kap. 12 a § 3 mom.,
- 5) innehållet i ett avgörande enligt 2 kap. 12 c §,
- 6) upprättande och behandling av och innehållet i de handlingar som hänför sig till häktningsarrest,
- 7) utredning och registrering av överträdelser av de skyldigheter som gäller den som ålagts häktningsarrest,
- 8) innehållet i en underrättelse till åklagaren enligt 2 kap. 12 i § 2 mom.,
- 9) det förfarande som ska iakttas vid gripande och förpassande till fängelse i en situation som avses i 2 kap. 12 c § 2 mom.

Brottspåföljdsmyndighetens centralförvaltningsenhet meddelar närmare föreskrifter om

- 1) övervakningen av häktningsarrest,
- 2) tillstånd till undantag enligt 2 kap. 12 h §,
- 3) beräkning och registrering av verkställighetstiden för häktningsarrest.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2019.

Helsingfors den 30 januari 2018

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Antti Häkkinen